

Jälkimmäiseen vaihtoehtoon opiskelua ovat olleet viemässä monet institutionaaliset seikat, kuten laitoksen asema ammatillisia valmiuksia myös muille kuin pääaineopiskelijoille jakavana yksikkönä (jo ennen tu:sta), mikä puolestaan on ilmentymä siitä, että »Ilmeisesti palveluajattelu on pesiytynyt erityisesti provinssikorkeakouluihin, jotka niukoista varoista kamppaillessaan yrittävät kilvan vakuuttaa hyödyllisyyttään» (s. 54). Samaan sopeuttavaan suuntaan on ollut johdattamassa opetuksessa vallalla ollut empiristinen tiedekäsitys, joka on suunnannut opiskelijoiden huomion muodollisuuksien noudattamiseen. Siltaoja ja Virta esittelevätkin poliittista ilmiötä käsittelevän gradun kaavan (induktiivinen yleistys). Vielä masentavampaa (opettajien kannalta) on heidän havaintonsa, ettei poliittisia ilmiöitä käsitelleissä graduissa yleensä edes olla selvillä siitä mitä poliittiset ilmiöt ovat, saati sitten abstraktemmista politiikan, valtion tai demokratian ongelmista (s. 155).

Korostaessaan opiskelijoiden ratkaisujen omaperäisyyden vaatimusta tekijät ovat jättäneet vähemmälle huomiolle sen, että jonkin, opiskelijalle ulkokohtaiseksi osoittautuvan, valtasuuntauksen kierto saattaa onnistua kenties vain hyppäämällä mukaan (vrt. s. 1 ja 129–130) johonkin vaihtoehtoiseen mahdollisuuteen, jonka valinta tapahtuu suhteessa kirjoittajan näkemyksen yhteiskunnallisesta käytännöstä. Puhun hyppäämisestä mukaan vaikka henkilö problematisoi ko. suuntauksen käsitykset. Siltaojan ja Virran työssä teoria ja käytäntö ovat problematisoituneet juuri tutkinnonuudistusprosessin yhteydessä. Vaikka se on johtanut eräisiin kirjoittajille itsestäänselviltä tuntuneisiin ratkaisuihin niin toisaalta tekijät ovat päässeet yhtenäiseen opiskelijan perspektiivistä lähtevään valtio-opin tarkasteluun, jossa he myös toimintamahdollisuuksia arvioidessaan pysyvät yksilötasolla, eli pohtivat mitä opiskelija tai opettaja voi tehdä yliopistokäytännön muuttamiseksi omassa ympäristössään.

Ismo Pohjantammi

#### VALTIO-OPPIA JYVÄSKYLÄSSÄ

JARMO SITAOJA & HARRI VIRTÄ: **Valtio-oppi suomalaisessa provinssiopistossa.** Jyväskylän yliopisto, Valtio-opin laitos, Julkaisuja N:o 41/1981.

Siltaoja ja Virta kuvaavat opiskelijan näkökulmasta katsottuna valtio-opin tuloa ja asettumista Jyväskylään. Tarkasteltavina ovat opiskeluun (tutkimukseen) innoittavat ja taannuttavat laitoksen/oppiaineen ominaisuudet. Yleisenä viitekehyksenään kirjoittajat pohtivat sitä, miten yhteiskunnassa vallitseva taloudellisen hyödyn tavoitteluun perustuva käytäntö on välittynyt sekä korkeakoulupolitiikan ja erityisesti tutkinnonuudistuksen että myös yksilötason tekijöiden kautta laitostasolle ja opiskeluun. Vallitsevaa yliopistokäytäntöä vastaan tekijät asettavat yliopiston ns. »sivistystehtävän», josta käydystä keskustelusta heille on tarjoutunut teoreettinen tausta.

Viitekehyksen asetelmasta on tutkimuksen keskeiseksi juoneksi muodostunut opiskeluprosessin tarkastelu itsenäistä ajattelua (valintoja?) suosivana kontra yhteiskunnalliseen käytäntöön sopeuttavana vaiheena.